

Suurla, Liisa (toim.): Nainen, alkoholi ja elämä. Helsinki: Kirjapaja, 1989, 222 sivua

Naiset juovat noin viidenneksen kaikesta Suomessa kulutetusta alkoholista. Naisten juominen yleistyi 1970-luvulla ja on sen jälkeen edelleen kasvanut, mutta hitaasti.

Yhteiskunnassa näyttää tällä hetkellä olevan sosiaalinen tilaus käsitellä julkisuudessa naisten alkoholismia ja juomista. Useat aikakauslehdet ovat käsitelleet aihetta palstoillaan, naisille on avattu oma hoitopiste Leppävirralle sekä naisten alkoholiongelmasta on ilmestynyt tai ilmestymässä useitakin julkaisuja.

Liisa Suurlan kokoama kirja Nainen, alkoholi ja elämä on mielenkiintoinen kooste. Se sisältää tutkittua tietoa sekä naisten juomisesta että juomisongelman hoidon problematiikasta. Asiantuntija-artikkeleissa pohditaan lisäksi, miten tärkeää on nähdä nainen itsenäisenä psykofyysisenä kokonaisuutena eikä vain jälkeläisiä tehtailevana biologisena synnytyssyysautomaattina. Niin tärkeää kuin onkin kenen tahansa naisen saada tietää, mitä alkoholin nauttiminen pahimmassa tapauksessa saattaa aiheuttaa sikiölle, se ei saa olla ainoa näkökulma, josta naisen alkoholin käyttöä tarkastellaan. Siihen Suurlan

kirja antaa erinomaisen vastauksen. Asiantuntija-artikkeleita on siroteltu täydentämään (tai ne täydentävät) eriasteista ”hömpää” (miesnäkökulmasta katsoen) eli naisalkoholistien omia kokemuksia, elämäntarinoita, jopa runoja. Marjatta Pakarisen pienet runonpätkät pitkin kirjaa putoavat kuin helmet ja yksinkertaisuudessaan koskettavat lukijaa ehkä kaikkein eniten. Miltä kuulostaa esimerkiksi tämä:

Sanovat että tämä on
ihmissuhdesairaus.
Kyllä kai.
Suhteita oli
tuli ja meni.
Sairastuuhan siinä.

Elämäntarinat ovat luku sinänsä. Ne on koottu taitavasti hyvin erilaisista elämäntapa- ja elämäntilanteista elämäntapa- ja elämäntilanteista ongelmasta. Mutta kaikissa niissä on uskomattoman paljon myös yhteisiä piirteitä, mm. naisen kiltteys, tottelevaisuus ja alistuminen, heikko itsetunto, tunne-elämän korostuminen, velvollisuudentunteet ja ”juomisen petaus”:

”Viinan merkitys on minulle sosiaalinen, enemmän kuin psykologinen. Juomalla sanon ihmisille asioita, joita en muutoin saa sanotuksi.

Juominen merkitsee; välitä minusta, rakasta minua tai älä ole ilkeä minulle tai melkein mitä tahansa, jota toisen ihmisen on kuitenkin mahdotonta tulkita, koska en usein itsekkään tiedä, mitä haluan sanoa.” (Ritva, 31)

”Ryhmässä koemme mahtavan yhteenkuuluvaisuuden hengen. Uskallamme olla pehmeitä ja tunteellisia, samalla avoimia ja ennakkoluuloisia.” (Kikka, 51)

”Naisen tapa käsitellä asioita on erilainen kuin miehen. Miehet puhuvat älyllisesti ja yleistäen, naiset taas asioista niiden oikeilla nimillä.” (Leena, 31)

”Olin erittäin kiltti ja näennäisesti sopeutuvainen lapsi. En siksi, että olisin halunnut olla, vaan siksi, että se oli helpoin tapa selviytyä.” (Eva, 42)

Kun on päässyt kirjan loppuun (lähes yhdellä lukemisella), voi syystä olla samaa mieltä kuin Simone de Beauvoir: ”Naiseksi ei synnytä, naiseksi kasvatetaan.”

Tämän kirjan toivoisi osuvan mahdollisimman monen naisen ja miehen käteen. Siitä nainen oppii ymmärtämään, miksi on tärkeää ”tulla yhä enemmän siksi, mitä on”, ja mies sen, mihin kaikkeen tasaveroista elämäntapaa itse asiassa tarvitaan. Ammattiauttajalle se avaa naisen sisimpään oven, jota ei juuri vastaanottojen kiireissä avata. Kiitos kirjasta, Liisa!

Leena Warsell

Naamiohuvit

Eräsaari, Leena: Nilkin naamio. Sosiaaliraportti. Tutkijaliitto, 1989

Leena Eräsaaren kirja, joka kertoo hänen omista kokemuksistaan sosiaalityöntekijänä 80-luvun alun Suomessa, on tervetullutta luettavaa. Työntekijän näkökulmasta se on puolustuspuheenvuoro. Suuren työtömyyden aikaan toimin vajaat kymmenen vuotta työvoimahallinnossa, sen ”jäteosastolla”, ja sama naamio

tuntui kiristävän ja vereslihaistavan niin minun ihmisenkasvojeni kuin Eräsaarenkin.

”Kirjoittaja ei vaadi vimmaiselle tekstilleen tutkimuksen statusta”, toteaa kirjan arvioija Antti Karisto taannoin Helsingin Sanomissa. Lause jätti mielen pinnalle kellumaan ajatuksen, olisiko ns. tieteellinen tutkimus voinut tarjota jotakin ”isompaa” siitä, miten kipeästi byro-

kratia sosiaalista henkilöitä sosiaalityöntekijiksi. Puhumattakaan sitten tekstin vaikuttavuudesta, jolla alueella tällainen kaunokirjallisuutta lähenevä aistimellis-konkreettinen ote on parhaimmillaan.

Nyt jo pelkkä kirjan rakenne, koetun todellisuuden kirjattu profiili, antaa kuvan siitä, miten paljon enemmän sosiaalityöntekijä on tekemisissä itse koneiston, sen ihanteiden, arvojen ja tiukkojen normien kanssa kuin asiakkaiksi pullahtaneiden ihmisten kanssa. Asiakkaiden kuvaamisen ohuus ja viitteellisyys on jo oma piilotarinsa tässä rapor-